

Noomi Heikkilä

Orientoiva tehtävä

OKLA1029

Näkymätön Elina vei minut 1950-luvun Tornionjokilaaksoon, aikaan ja paikkaan, jossa kieli, identiteetti ja valta asettuivat arjen vuorovaikutukseen usein kivuliaalla tavalla. Elina on vain 10-vuotias, mutta ikäisekseen hän on kokenut jo paljon. Isän kuolema, perheen toimeentulovaikkeudet ja opettajan ankara kurinpito pakottavat hänet kasvamaan nopeasti.

Elokuvassa erityisen kiinnostavaa oli se, miten kieli nousi vallankäytön välineeksi. Opettaja Tora Holmin vaatimus puhua ainoastaan ruotsia oli paljon enemmän kuin vain kielellinen sääntö. Se oli tapa määrittää, kuka kelpaa ja kuka ei. Elinan uhmassa oli kyse oikeudenmukaisuudesta, identiteetin puolustamisesta ja heikompien tukemisesta, mutta samalla hän jäi yksin kysymyksen kanssa: kuka puolustaisi häntä?

Opintojakson teemoista elokuvassa näkyivät erityisesti kohtaaminen, osallisuus ja kuulluksi/nähdyksi tuleminen. Elina ei tullut kohdatuksi sellaisena kuin hän oli, kaksikielisenä, isää kaipaavana, luontoa rakastavana lapsena, joka etsi paikkaa surun ja koulumaailman vaatimusten keskellä. Koen, että hänen näkymättömyytensä oli sekä konkreettista että symbolista. Hän oli lapsi, jota ei haluttu nähdä hänen omilla ehdoillaan. Tarina kuvasi kuitenkin myös toivon mahdollisuutta, kun uuden opettajan myötä aukesi tila, jossa osallisuus ja inhimillinen kohtaaminen tulivat mahdollisiksi.

Katsojana tunsin surua, ärtymystä, mutta myös toivoa. Surua tunsin Elinan yksinäisyydestä ja siitä, että hän ei tullut kuulluksi kotona eikä koulussa. Ärtymystä siitä, kuinka vallan ja kasvatuksen nimissä voitiin tukahduttaa kokonainen kulttuurinen identiteetti. Toivoa tunsin, kun näin, että yksikin kasvattaja voi toiminnallaan muuttaa lapsen tulevaisuuden suuntaa.

Näkymätön Elina –elokuva sai minut miettimään omaa rooliani opettajana: kuinka tunnistan vallan ja kielen merkityksen luokahuoneessa, ja miten luon tilaa jokaisen oppilaan omalle tarinalle ja identiteetin kehitykselle? Elokuvan viesti tuli mielestäni selkeästi esille. Kasvatuksessa ei ole kyse vain oppisisällöistä, vaan ennen kaikkea siitä, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi kokonaisena, arvokkaana ja näkyvänä.